

Gazet'a ese de dóe ori, adeca: Mer-
curea si Sambata, Fóie'a odata pesep-
temana, adeca: Mercrea. Pretiu loru
este pe 1 anu 10 f.; pe diumetate a.
5 f. m. c. inlaintu Monarchiei.

GAZETA

FRANCOSEEVANESE.

Pentru tieri straine 7 f. pe 1 sem., si
pe anulu intregu 14 f. Se prenumera
la tote poste c. r., cum si la toti cu
noscuti nostri DD. corespondinti. Pen-
tru serie „petitu“ se ceru 4 cr. m. c.

Partea oficiósa.

Ordinatieuna ministeriului c. r. de cultu si instruc- tiune din 24. Maiu 1856,

cu activitate pentru tóte tierile de coróna, — luandu afara
regeatulu lombardo-veneticu si confinele militare — privi-
tória la essaminele private pe la scóele populari.

In privint'a essaminelu prunciloru acelora, care primescu inveti-
atur'a in studiile prescise pentru scóele populare séu a casa séu in
institute private (scóele private, institute de crescere si de invetiatura
private) au pe vijtoriu a se tiené urmatórele detierminatiuni:

I. Déca e vorb'a numai pentru unu testimoniu scolaru despre
invetiatele obiecte ale scóeloru triviale séu elementare inferióre, es-
samenulu prunculu séu fetitiei ce primi invetiatura privata se póte
face la verce scóla parochiala, care se afla in organizare directionala.

Ear' déca scolarulu privatu are de lipsa unu testimoniu de scóla
mai mare séu pentru ca se se incapue de vreunu stipendiu séu pen-
truca se intre in gimnasiu si in scóla reala inferióra séu si spre altu
scopu, adeca de testimoniu din clasa suprema a scólei mai nalte ele-
mentare, atunci trebuie se se supuna la essaminu séu la o scóla su-
perióra normala a tieriei séa la un'a elementara publica superióra,
care ori ca are competintia dea essamina scolarii privati, ori ca se
imputeresce de catra gubernulu tieriei, fiindu regulata si deplinu or-
ganisata, spre a practica asemenea essamine.

Asemenea privatistii scóeloru inferióre reale, vrendu a primi
testimoniu valibilu, potu numui la o scóla publica reala inferiora de-
pune essaminulu.

Dela aceste detierminatiuni se iau afara numai scolarii acelu
institute private, caroru ti s'a datu dreptulu anumitu de a tiené essa-
mine publice si a da testimonie scolare cu valóre de statu pentru sco-
larii loru privati.

II. Essaminele privatistiloru pe la scóele publice superioare si pe
la scóele reali inferióre impreunate cu acele se tienu numai de 2 ori
in anu, ad. la incheierea semestreloru.

III. De acea toti aceia, carii vreau a depune essamine de cate-
goria acésta, au a se preacintia cu 3 septemani inainte de incapu-
tulu essaminelu indatinat de semestru la directorulu scólei publice
superiori séu alu scólei inferióre reale, si deodata a arata in scrisu
numele din botezu si alu familiei, loculu nascerei, etatea (vresta), ca-
racterulu parintiloru sén alu tutorulu, locuint'a, clasa din care si
scopulu pentru care vréu a fi essaminati, si indeosebi au a dovedi
despre institutiunea primita in religie, si apoi se întrebe inainte de
ce ar decurge essaminele la scóele publice despre diu'a si ór'a,
candu au se vina inainte. Déca va fi careva impedecatu a se infacio-
ia la diu'a desipta, atunci trebuie sa se roge de altu terminu, dove-
dindu caus'a impedecarii.

Directoriloru le sta in vóie a face cunoscutu dilele de essamine
pentru privati in usatele programe de essamine.

IV. Essaminele privatistiloru trebuie se se ordinezu asia, ca cei
ce tienu de asemenea clase se se ohieime inainte deodata, inasa asia,
ca se nu vina prea multi deodata la essaminare.

V. Afara de catechetu si de invetiatori, carii se chiama la essa-
minare, mai are se fia de facia si directorulu scólei si ne vinindu la
millocu pedece deosebite si inspectorulu nemediatu alu scólei.

Dela invetiaccioi privati trebuie se se pretinda pe atata, pe catu se
pretinde si dela scolarulu publicu de aceeași clasa scolaru si essami-
nele se se tienu asia, inoatu cunoscutiile si promptitatea castigate cu

instrucțiunea privata se se cerceteze si clasifice cu deplina incre-
dintiare.

VI. Pentru fiacare essaminu privatu la o scóla suprema séu re-
ala inferióra are a depune scolarulu o tassa de 4 fiorini. Din ace-
stia competu directorulu si catechetulu cate 1 f., si restanti'a intré-
ga invetiatorulu, séu déca essamineza doi docenti ambiloru in me-
sura asemenea. Déca e directorulu deodata si catechetu séu inveti-
atoriu, atunci i se cuvine partea ficsata pentru fiacare calificatiune (ad.
si pentru invetiatoriu ori catechetu). Déca essamineza si mai multi
docenti, atunci tassa se imparte in proportiune egala séu dupa o me-
sura potrivita pusetiunei loru, ceea ce are a decide directorulu.

Pentru essaminu la o scóla triviala, in casulu amintitu suptu
punctulu I. se depune o tassa de 2 fr., care se cuvine catechetulu si
invetiatorulu in dóne parti egale.

Pauperii nedisputati, si mai cu deosebire acei prunci, carii, in
casu candu ar frecuenta scóla publica ar fi liberati dela depunerea
didacturulu, candu voru vepi inainte trebuie se se essamineze fora
tassa. —

VII Testimoniile de essaminu pentru privatisti se facu cu mo-
dificatiunile ce vinu de stua asia ca si cele a le scolariloru publici si
se supuscriu si provedu cu sigilulu scóeloru publice. Numele sco-
lariloru essaminati trebuie sa se primésca in adausulu catalogulu scó-
lei publice, dimpreuna cu calculele ce lea primitu.

VIII. Déca parintii ori autorii vreau numai a se incredintia des-
pre inaintarea prunciloru séu curandiloru sei si despre coresponsata-
tea instructiunei, pe care o au primitu séu a casa, séu si in institute
private ne'ndreptatite la tienera essaminelu publice, se póte tiené
unu essaminu spre scopulu acesta in cas'a loru, respective in institu-
tulu séu scóla privata, chiamanduse directorulu si unii docenti ai scó-
eloru publice, inase acestia in casurile aceste n'au dreptu a le face
testimonie scrise, ei numai a din gura isi potu da judecat'a sa despre
resultatulu essaminarii si a dechiara, cum si in ce modu se póte re-
forma séu intocmi instructiunea, ca se fia mai corespondiatóre.

IX. Asupra observarii acurate a detiermuriloru acestora au a
vighié cu cea mai mare rigurositate organele inspectionante si con-
ducatóre.

Thun m. p.

Partea Neoficiósa.

BANATU.

De prin giurulu Fagetulu 3. Juniu 1856.

Domnule Redactor!

Altaeri avuramu in mijuloculu nostru, pre D. consiliariu gu-
bernialu, si c. r. inspectoru scolaru D. Const. Joanovitiu in visita-
tiunea scóeloru, carele au venitu acumu se secere, aceea ce an
seminat mai nainte de 3. ani, candu prin energica s'a colucrare
au adusu pre comunitati, ca se marésca plat'a invatiatoriloru
dupa cerintele timpulu; si cu adevratu o fapta bine nimerita la tim-
pulu seu au facutu, caci invatiatorii nostri din Banatu in tota privin-
t'a stau in cea mai buna stare, cu salarii dela 2, 3, 4, 5 si preste 6
sute de fiorini mon. conv. pentru care fapta energica in interesulu
hunulu de comunu au si fostu recunoscuta de meritu la inaltulu c. r.
gubernu, si dela S. M. S. prea gratiosulu nostru Imperatu, cu ordinu
pentru merite fii redicatu la stare de cavaleru.

Asia dara D. Cons. si inspectoru scolaru, atunci cu oasiunea
marimii platiloru invetiatoresci, au si fostu manifestatu comunitati-
loru, ca din acésta intreprindere, si ele voru avé indoitu folosu, pen-
truca avendu invetiatorii traiulu vietii mai bine asigurat, voru dea-

рълъ еманципацилоръ ла каре департаментълъ съ кзвине а ле пълти десдъзнаре, съ сзие ла 16,023 indivizi пшмиди ваграши ши ла 566 пшмиди лъеші, ear тотъ сзма десдъзнъреі съ сзие ла 4,613,112 леі, пшърълъ еманципацилоръ дп фаворълъ кърора аъ репосатъ десдъзнаре, съ сзие ла 10,424 indivizi.

Есте кзпоскзтѣ къ зна дпн челе дпгѣ кърѣ а знш попоръ есте а лш історіе. Принципателе Молдо - Ромъне, каре дзпъ а доза реконститзире ачесторѣ цері, аъ жккатѣ знѣ маре ролъ дп кърсѣ де маі пълте секъле, аъ фостѣ театрълѣ де евенimente дпн каре адесорі аъ ресзлататѣ хотържреа сортеі Европеі Ориентале. Дар асемenea фактърі, глоріооо пентрѣ ромъні ши импортанте пентрѣ вечіні лорѣ, рѣшълъ дпгронате дп зitare, пентрѣ къ дп челе дпн зртъ кълкърі а татарілорѣ, а пръзілорѣ ши а іncіndіилорѣ, чеа маі маре парте де докзменте с'аъ пердѣтѣ ми с'аъ рѣтзчитѣ.

Дзпъ реашезареа де лініштеа ши де конкредереа дпн църъ, дпчепѣ а се арѣта кѣтова рестърі прецъосо, каре ворѣ пѣтеа комплекта історіа опечіалъ а патріеі. Декзръндѣ с'аъ дескоперітѣ знѣ фрагментѣ історікѣ дпн секъзълъ XV., каре пі с'аъ дпмпъртзшитѣ де Есч. С. Г. Волдорі Костакі шефълъ оастеі Молдовене ши пе а кързіа сокотелъ с'аъ тпърітѣ 1000 есемпларе.

Ачестѣ Фрагментѣ кзпрінде дп сіне атѣтеа погидіі позе ши іntересанте, къ суре а констата, а са ачепчатате, асзпра пропзперей D. Ност. Г. Асакі, Преа Л. Домнѣ аъ афлатѣ де кзвіицъ алъ рекоманда знші комітетѣ спечіалъ компъсѣ дпн DD. Ворпикѣ А. Доичі, В. К. Хърмззакі, колонелълъ Когълпичеанъ, Ага Т. Лазріанѣ, Спатарѣ Сөзлескъ, Ага Кодрескъ, Ага Божпка, D. Барнзді ши Г. Асакі, кърѣ каріі аъ адресатѣ зртъторѣ офісѣ Домпескѣ:

„Фрагментълъ історікѣ, че порѣ data аплъші 1495, кареле де къръндѣ prin тпнаріс с'аъ датѣ ла лъмінъ, аъ цпнтітѣ ши алъ нострѣ лъареа ампте prin дескриереа, де орекаре евенimente, дрептері політче, адміністративе ши поіціі, комплетъндѣ о парте дп дешертълъ історіей патріеі. Фрагментълъ формезъ дпкъ ши знѣ докзментѣ філолоікѣ дпн векеа лімъь ромънъ дпн кѣтѣ поте коптрівзі а арънка о позъ лъмінъ асзпра зпорѣ матеріі атѣтѣ де пзцінѣ есплоатате.

Дрепѣ каре амѣ сокотітѣ де кзвіицъ а рекоманда ачестѣ фрагментѣ Двоостре, каріі prin окзпациі літераре ши архіолоіче, аведі кзпоштіціі требзйторе де алъ черчета къ пѣтрзндере ка дзпъ ачеста дпвредпчіндѣ съ се пѣтъ адопта ка знѣ сервічіі іmпортантѣ.“

Іашіі, 14. Ізнш ст. в. „Стеза Дзпъріі“ не дпмпъртзшеште зртътореле:

„Мъріа Са Сзлтанълъ се фзгъдзеште де а конкіетма пшмаі декътѣ, дп фіештекаре дпн амъпдозе провинцііле, знѣ Divanѣ ад хок, компъсѣ дптр'аша кпнѣ дпн кѣтѣ съ фіе ка репрезентациа чеа маі депліпъ а іntереселорѣ тзтърорѣ класелорѣ соціетъей. Ачеле Диванърі ворѣ фі кіетате де а рості дорпделе попорълзі дп че се атпңе де органісареа дефінітивъ а Принципатълъ.“

Аша есте ростълъ арткълълзі 24 дпн трататълъ цепералъ де паче, дпкеіотѣ ла Парісѣ, сзнт акъм апроче 3 лъпі дп капътѣ, (ла 18. Марціс.)

Ачеа зі сзпретъ дп каре дпбеле ностре цері аъ съ се ростескъ асзпра вііторей лорѣ сорте пз есте департе. Дптр'знѣ мпнзтѣ дптр'алтълъ фирманеле пентрѣ конкіетареа Диванърілорѣ потѣ съ пе сосескѣ. Кзш аъ а фі алкѣтзйте ачеле Диванърі? Каре ва фі база алоцеріі депзтацілорѣ? Каре ва фі кпнълъ алоцереі лорѣ? Каре ва фі пштерълъ алегъторілорѣ ши алъ алошілорѣ? шчл.

Ншмене пз о штіе дпкъ. Пъпъ дпн мпнзтълъ де фацъ тѣте ачестеа ремасеръ знѣ секретѣ пепѣтрзпсѣ: кіарѣ парламентълъ епглесѣ п'аъ пѣтзтѣ ісзвті де а рѣдіка шъкарѣ знѣ капътѣ алъ вълълзі каре дпвроводеште дптребъріле ачестеа.

Ноі штімѣ знѣ сіпгзрѣ лъкръ: Іntереселе тзтърорѣ класелорѣ соціетъдіі аъ а фі репрезентате. Даръ каре сзнт ачесте іntересе? Каре сзнт класеле дптр'о соціетате, атѣтѣ де пзцінѣ органісарѣ, ка а нострѣ? Де вомѣ кѣзта ла фзрпшътзріле дпн каре есте компъсѣ, сзптемѣ сіліці а шъртзрісі: къ, сазъ авешѣ атѣтеа класе пе кѣте фамиліі, сазъ къ п'авешѣ нічідекъмѣ. Класа воіерімеі дпчене дела магнатълъ дпн палатѣ, ши дпчетезъ къ прпвілоціатълъ дпн оппчі; пегзцеторълъ се фаче воіеріс: воіері сзнт ши слъціле де prin касе. Фіечпне се дптреабъ: знде'оѣ класеле? Каре сзнт іntереселе че ле ар пѣтѣ репрезента мзлцішеа ачеста дпн конънѣ? Шчл.

— Prin аціцъріле ачестеа де патімі дпжосіте кредѣ знші ѳмені а пѣтѣ адемені пе чеі лесне-крезъторі ши а форма партиде каре съ репрезентезе іntереселе -- церіі!

Пегзцеторълъ, месеріашълъ, церапълъ — ачеа маре мзлціме каре дпкіагъ тѣтѣ паціа, ачееа каре кзпрінде дп сіне позъзечі ши позъ де пѣрці дпнтржиса, ши каре ши еа тзевзіе съ фі авъндѣ іntересе асзпра кърора ва фі дптреабатъ де астъ датъ, пъпъ аотъзі пз штіе німікѣ деспре челе че се пѣтрекѣ; пішене пз 'іаѣ спъсѣ о ворѣ шъкарѣ къ ар тзевзі съ се гѣтеаскѣ ши еа къ знѣ респзпсѣ demnѣ де дплса ла зіоа чеа маре кзпдѣ ва фі дптреабатъ.

Дп фаца ачестей стърі де лъкрзрі, поі маі дптребътѣ дпкъ одатъ: каре сзнт іntереселе ши каре сзнт класеле соціетъдіі че аъ а фі репрезентате? ши респзндемѣ: Къ базеле соціетъдіі сзнт пропріетатеа ши фамиліа, ши къ нічі о соціетате пз пѣте дпайнта фъръ іntеліценцъ ши мънкъ. Еатъ, дечі, іntереселе ши класеле каре тзевзіе съ фіе репрезентате: Дела челъ дпгѣіх пропріетаріс пъпъ ла челъ де пе зртъ церапѣ. Іntереселе дп парте потѣ съ пз фіе ачелеаші; дпсе іntересълъ тзтърорѣ есте тотѣ ачелеаші; іntересълъ тзтърорѣ есте съ алъ о църъ пштерпнкъ, знѣ гъверпѣ статорпнкѣ ши віне органісарѣ, о леце пентрѣ тоці де о потривъ.

Prin о асемenea пзпере ла кале, пропріетарълзі і се ва дпзечи прецълъ пропріетъдіі, пегзцеторълзі і се ва асігъра, ши prin зртаре і се ва дпезгі валѳра капіталълзі, пшчіторіклъ ва пѣтѣ стръпце чеа дпн агонісіта сздорілорѣ сале ка съ пѣтѣ ши елѣ ажпңе ла знѣ капіталъ сазъ пропріетате ѳре каре; дптр'знѣ кзвжптѣ, тоці се ворѣ фолооі кзпдѣ ва проспера тѣтѣ цѣра.

Дар о асемenea ферічіре еа пз о ва пѣтѣ довънді де кѣтѣ атзпчі кзпдѣ ши знші ши алціі ворѣ пзне ла о парте превенцііле че ле аъ, ши ворѣ кѣта къ тоціі съ пзіе мъна ла ачестѣ маре лъкраре націоналъ. Оаменілорѣ іntеліценціі ши къ іnіmъ ромънъ, дпн тѣте класеле фъръ деосевіре, ле есте пѣстратъ сарчіпа ши опѳреа ачеста де а лъміна, а дештепта ши а дпгъзрѣзта пе фіе каре ла даторпнда са, аша ка, ла момѣнтълъ кзвелітѣ, съ пѣтѣ фі о ростіре де дорпціі знаніме ши адевратѣ націонале. Съ пз пе дпшелъмѣ асзпра стърей ностре де акъм: де астъ датъ, пѣте сіпгъра датъ де кѣтова зечі де апі дпкѳче, п'о съ фіе ворва де партиде; авемѣ съ дъмѣ о прѣвъ маре лъміі деспре чеа че сзптемѣ, ши сз'і арѣтзтѣ чеа че пзтемѣ фі; тѣте аъ съ се пѣтрѣкъ съв окіі комісарілорѣ пштерілорѣ аліате.

Акъм, сазъ вомѣ фаче ка ферманеле пентрѣ конкіетареа діванърілорѣ, окзпациа стрѣпъ, ва кіарѣ ши комісіа трімисъ де кърѣ пштері съ фіе чеа де пе зртъ, каре ва маі вені съ се аместече дп требіле церілорѣ ностре ші поі вомѣ девені о паціе; сазъ къ вомѣ фі сдрзпикаціі къ тотълъ рѣтзіндѣ прекъм сзптемѣ фъръ де а маі пѣтѣ съ пе рѣдікълъ пѣте нічі одатъ.

Insciintiare de Prenumeratiune
I a
Gazet'a Transilvaniei
s i F o i a
pentru Minte, Inima si Literatura
SEMESTRU II.
dela 1. Iuliu 1856.

Pe 6 luni 5 f., pe 1/4 2 f. 30 cr. m. c. in Iaintruлу Monarchiei; si 7 f. m. c. (seu 21 sfanti) in tierile neaustriace pe I. Sem.
Prenumeratiunea se face pe la c. r. oficie postale si la cunoscutii vechii nostri DD. Corespondenti, ca si pana acumu.
Sunt rogati OO. DD. cititori, ca se grabesca cu prenumeratiunea mai multu decatu orsicandu. — Si DD. cei ce au ramasu cu restantie de respunsu, se binevoiesca a se refui pentru timpii trecuti. —

Кзресріле ла всрсѣ дпн 4. Ізнш к. п. сазъ ашеа:

Аціо ла галвіні дпмпъртешті	7
” ” арціптѣ	102 1/2
Дптрпмзътълъ 1854	105 1/8
” чель націоналъ дпн ап. 1854	85 7/8
Овлігациле металіче векі де 5 0/0	83 15/16
Дптрпмзътълъ де 4 1/2 0/0 дела 1852	—
” де 4 0/0 detto	—
Сорціле дела 1839	121 7/8
Аціііле банкълзі	1118

Аціо дпн Брашовѣ дпн 4. Ізнш п.:
Азрълъ (галвіні) 4 ф. 48 кр. тк. Арціптълъ 3 1/2 0/0.